Verslaglegging | partnersessie op varen 2026

Stakeholder bijeenkomst 29 januari 2026

Aanleiding

Op 29 januari 2026 heeft Waterschap De Dommel samen met partners een eerste participatie sessie over varen georganiseerd. Aanleiding voor de eerste bijeenkomst was een eerste conceptversie op varen, die op dat moment nog niet bestuurlijk gedragen was en enkel als vertrekpunt diende.

Methode/aanpak

Tijdens de stakeholder bijeenkomst is met een krachtenveld analyse gewerkt om zo veel mogelijk invalshoeken op het dossier rondom de visie op varen te verkennen. Door middel van stellingen die door deelnemers worden gegeven (bijv. ‘stel Eindhoven open voor varen’) hebben de deelnemers zich moeten verhouden tot een stelling (mee eens of mee oneens). Op deze manier werd duidelijk gemaakt 1) wat deelnemers van een stelling vinden 2) hoe ze zich tot elkaar verhouden en 3) wat de spanningsvelden zijn.

Naast de spanningsvelden is er ook gekeken naar waarden die door de verhouding van belanghebbenden naar elkaar zichtbaar zijn gemaakt. Omdat belanghebbenden zich tijdens de stellingen tot elkaar moesten verhouden is er gevraagd de drijfveren om wel of niet eens met een stelling te zijn. Uit de drijfveren zijn vier waarden ontstaan: maatschappelijke waarde, natuurwaarde, economische waarde en praktische waarde.

Take-away

De input uit deze sessie diende als basis voor de partner sessie op 7 september 2026. De spanningsvelden uit de stellingen zijn door vertaald naar gespreksvragen die voor de visie op varen duidelijk moeten worden. Ook het afleiden van de vier verschillende waarden die een rol spelen in vaarbeleid/visie op varen zijn een belangrijke take away.

Partner sessie 7 september 2026

Tijdens de eerste stakeholder bijeenkomst kwam een aantal punten naar boven die voor de visie op varen concreet bespreken zou moeten worden.

Het doel van de partner sessie was gezamenlijke waarden in kaart te brengen en concrete vraagstukken te bespreken met de vraag: Hoe kunnen we recreatie in de toekomst op een verantwoorde manier mogelijk maken, met oog voor verschillende belangen?

De partner sessie bestond uit 4 onderdelen: 1) Bepalen van waarden per partner groep, 2) collectieve waarden samenvoegen 3) naar mogelijkheden zoeken in gespreksvragen (vraagstukken uit de eerste sessie) en 4) aanvullen van mogelijkheden.

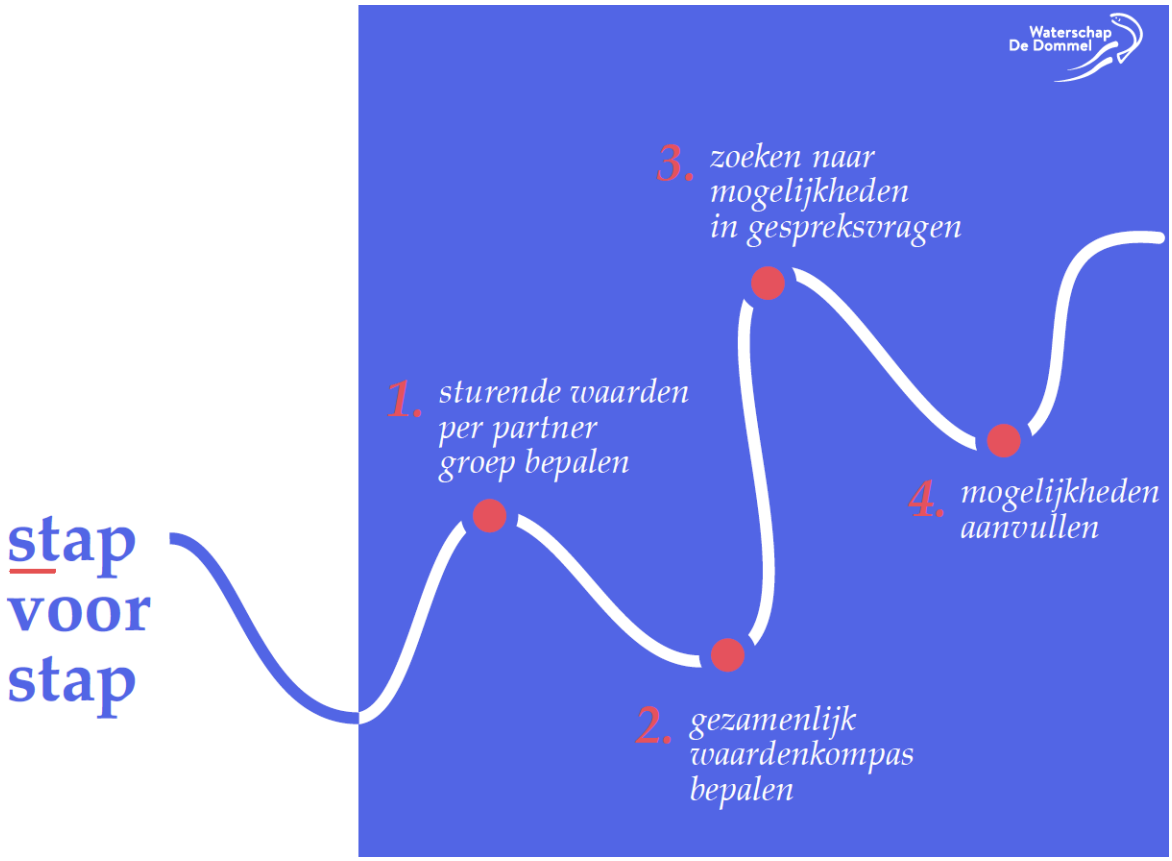

In het eerste gedeelte heeft ieder partner groep een stem in vorm van 10 LEGO blokjes gekregen om hen belangrijkste waarden te bepalen. De groepen zijn ingedeeld in: 1) gemeente, 2) recreatieondernemers en -verenigingen, 3) waterschap/provincie en 4) natuurorganisatie/1terreinbeheer. De definitie van ieder waarde werd tijdens het stemmen getoond. Doel van de oefening is om de blokjes toe te kennen aan de vier waarden: maatschappelijke waarde, natuurwaarde, economische waarde en praktische waarde. Hoe meer blokjes aan een waarde zijn toegekend hoe belangrijker is deze voor een stakeholder groep.

Gedefinieerde waarden

Economische waarde: Het bevorderen van een financieel gezonde en toekomstbestendige leefomgeving door ruimte te bieden aan bedrijvigheid, werkgelegenheid en investeringen.

Praktische waarde: Het ontwikkelen van oplossingen en beleid die uitvoerbaar, handhaafbaar en begrijpelijk zijn. Praktische keuzes zijn toegankelijk, eenvoudig toepasbaar en laagdrempelig.

Natuurwaarde: Het beschermen, versterken en ontwikkelen van biodiversiteit en ecosysteem. Dit omvat het ondersteunen van flora en fauna en het verbeteren van inrichting en chemische kwaliteit van water en leefgebieden.

Maatschappelijke waarde: Het versterken van de relatie tussen mensen onderling en tussen mensen en hun leefomgeving. Dit omvat het bevorderen van toegankelijkheid, recreatie, participatie en educatie.

Naast de prioriteit is ook aangegeven *waarom* de gekozen waarden de belangrijksten zijn.

Belangrijk: Alle groepen maken de indeling vanuit hun eigen perspectief en belang als groep. Dat betekent dat de indeling niet strategisch wordt gedaan met verwachting tot uitkomst van andere partnergroepen.

Na het verdelen per partner groep zijn in de volgende stap alle blokjes samengevoegd in één waardenverdeling. Deze verdeling toont welke waarden voor het collectief aan belanghebbenden de belangrijkste zijn met oog op de visie. Zo ontstond het waardenkompas.

Het waardenkompas geeft richting aan de visie op varen. Ieder belanghebbende groep heeft gelijke bijdrage dat bepaalde waarden meer of minder prioriteit krijgen dan andere. Door de prioritering van alle partners samen te voegen ontstaan de leidende waarden van het collectief. Waarden die in het kompas minder blokjes hebben gekregen, verdienen niet minder aandacht maar worden bij oplossingsrichtingen niet als leidend beschouwd.Het waardenkompas is in de volgende stap leidend in de gespreksvragen, deze komen uit de stellingen tijdens de stakeholder bijeenkomst op 29 januari. De gespreksvragen geven een spanningsveld weer en vragen specifiek om mogelijkheden te vinden voor een vraagstuk. De geprioriteerde waarden uit het waardenkompas zijn hier leidend. De discussie heeft in drie groepen plaatsgevonden met vertegenwoordigers uit alle partner groepen per groep. Spelregel voor de discussieronde: De sessie gaat niet over de vraag of de gespreksvragen inhoudelijk correct zijn. We willen het hebben over de voorwaarden waaronder recreatie kan plaatsvinden in balans met andere functies.

Na afloop van de uitwerking in groepen werden alle gespreksvragen inclusieve uitwerking opengesteld en mochten toen aangevuld worden van alle deelnemers.

Gezamenlijk waardenkompas en motivatie per partner groep

Recreatieondernemers en -verenigingen

Praktisch (1 blokje): We hadden discussie over dat het moeilijk vergelijkbare waarden zijn. Praktisch uitvoerbaar is een randvoorwaarde voor ons. Die hebben we er 1 gekregen, omdat het voor ons een basisvoorwaarde is. Natuur (2 blokjes): Voor iedereen in onze groep is de natuur heel belangrijk want daarom gaan we kanoën. Die heeft maar 2 blokjes maar dat wil niet zeggen dat het geen belangrijke waarde is. Economie (3 blokjes): Dan verder voor verenigingen en ondernemers, het moet uitvoerbaar zijn en we moeten de activiteit kunnen doen alleen als het economisch verantwoord is. Maatschappelijk (4 blokjes): En uiteindelijk met 4 blokjes, al onze activiteiten hebben te maken met mensen, verbinden, educatie, natuur is daar een mooi middel voor. Natuur is een mooi middel om dat te beleven, daarom maatschappij 4 blokjes.

Terreinbeherende organisaties

Natuur (6 blokjes): Wij zijn natuurorganisaties en we zien dat varen zo veel druk oplevert voor natuur en we willen in de toekomst natuur kunnen beleven zoals nu is en voor lucht, bodem en natuur is er echt wat voor nodig om de natuur op niveau te brengen. Maatschappij (2blokjes): Natuur moet wel beleefd worden. Praktische waarde (2 blokjes): Al geldt praktisch moet het sowieso zijn. Dan hebben we er geen meer over, dus economisch niks. Met het

idee economisch moet geen drijfveer zijn maar je mag wel kijken om daarna iets mee te doen.

Waterschap/provincie

Natuur (4 blokjes): Vanwege wettelijke opgaven beek bescherming. Maatschappelijk (3 blokjes): Vinden het belangrijk dat maatschappij daarbij erg betrokken is en dat het leeft bij de mensen, dat natuur leef bij de mensen. Praktisch (2 blokjes): Aantal mensen met achtergrond uit beheer en het is heel belangrijk dat het na te leven is want anders voor niks. Economie (1 blokje): Behouden wat er is in samenspraak met ondernemers en hun nodig om gezamenlijke verhaal te vertellen en het beleven is door recreatie.

Gemeenten

Natuur (4 blokjes): Omdat de Dommel in de basis natuurlijk watersysteem is en dat is de basis. Dat verdient dan de hoogste bescherming om naar te streven. Maatschappij (3 blokjes): Je moet het maatschappelijk kunnen ontsluiten want het is van iedereen. Economie (2 blokjes): Uiteindelijk zijn er ondernemers en vrijwilligers die hun boterham moeten verdienen. Praktisch (1 blokje): over op praktisch. Wel belangrijk maar het minst.

Bijlage

Uitkomsten canvas

1. In- en uitstappen buiten daarvoor ingerichte locaties en contact met kwetsbare oevers kunnen oevervegetatie en leefgebieden van dieren beschadigen of verstoren. **Welke mogelijkheden zijn er om recreatie mogelijk te maken en tegelijkertijd kwetsbare oevers en natuur te ontzien?**

Mogelijkheden:

- Alle opties dienen de waarde natuur, maar geven mogelijkheden voor maatschappij en economie
- Officiële en voldoende in- en uitstapplekken + voorzien van bebording
- Informeren bij startpunten en onderweg via verhuurders en verenigingen
- Top 3 basisregels meegeven op bebording
    - Bebording: over 250m volgende uitstapplek
    - Troep meenemen
    - Alleen in – uitstappen bij officiële plekken
    - Respecteer de natuur en omgeving
- Bij regels hoort ook handhaving
- Mensen bewust maken van N2000/ natuurfunctie
- Heroverweeg in – uitstapplaatsen in overleg met grondeigenaren

- Kijk ook naar beleid in België

2. Vaarverkeer tijdens het broedseizoen kan beekgebonden broedvogels verstoren en daarmee hun broedsucces en de bescherming van die soorten onder druk zetten. **Welke mogelijkheden zijn er om verstoring te beperken en tegelijkertijd ruimte te bieden aan verantwoorde recreatie?**

Mogelijkheden:

- Analyse per traject
- Sloepen alleen op minder gevoelige trajecten
- Keuzes maken: open/dicht
- Beekherstel
- Zoneren in tijden en ruimte
- Broedseizoen
- Niet in N2000
- Maximaal aantal vaarbewegingen per dag
- Vergunningen per onderneming

3. De ecologische draagkracht verschilt per vaartraject en per periode. Daarom is niet op elke plek en op elk moment dezelfde vorm of intensiteit van recreatie passend. **Welke mogelijkheden zijn er in voorwaarden, vormen van zonering of (tijdelijke) beperkingen om recreatie af te stemmen op de ecologische draagkracht van een traject?**

*Mog*elijkheden:

- Zonering: langs waterloop een kant recreatie, andere kant rustgebied. Beekherstel
- Dient de waarde: natuur, recreatie, natuurverbetering
- Levert op: natuur en recreatie naast elkaar
- Communicatie is van groot belang. Hoe weet de gebruiker anders wat de regels zijn?
- Zonering in ruimte maar kan ook in tijd (broedseizoen)
- Vignetten max aantallen
- Dient de waarde: natuur, recreatie
- Levert op: Bezoekerstromen in controle houden
- Zonering in tijd, aantallen, doelgroep (zoals bij Reusel), locatie

4. Het aantal soorten vaartuigen zoals kano's, SUP's, fluisterboten en andere recreatieve vaartuigen, neemt toe. Deze verschillen in bestuurbaarheid, diepgang en mogelijke effecten op bodem, oevers, vegetatie en verstoring. De huidige regels maken niet altijd expliciet onderscheid naar deze effecten. **Welke mogelijkheden zijn er om verschillen te maken tussen vaartuigtypen die relevant zijn voor de regels, en wanneer rechtvaardigen verschillen in effect ook verschillende voorwaarden?**

    - Gemotoriseerd vs. Niet-gemotoriseerd, vanwege verstoring schroef. -->verder uitsplitsen is niet te onderbouwen en praktisch niet te handhaven.
    - Zoneer waar mogelijk wat mogelijk is --> naar draagkracht van gebied (ecologisch) en zorg ervoor dat verschillende soorten recreatie elkaar niet in de weg zitten.
    - Slechts onderscheid tussen commerciële verhuur en andere vaartuigen is voor probleem relevant.
    - Een vaartuig moet bestuurbaar zijn.
    - Enkele mogelijkheden (volledig) volledig uitsluiten bijvoorbeeld niet/lastig bestuurbare voertuigen.

5. Niet alle recreanten kennen of volgen de gedragsregels langs de vaarroute, bijvoorbeeld over geluid en het achterlaten van afval. **Welke mogelijkheden zijn er om gewenst gedrag te bevorderen en welke rol kunnen de verschillende betrokken partijen daarin vervullen?**

    Afval:

    - Voorlichting
    - Educatie
    - Statiegeld bij verhuur -->rommel in de boot houden

    Geluid:

    - Voorlichting
    - Podcast

    Uitstappen:

    - Stempelkaart bij uitstappen op juiste plek.

    Instructeur is belangrijk. “beloningsysteem”.

    Selecteer op doelgroep/groepsgrootte-->voor iedere doelgroep een geschikte plek zoeken naar draagkracht gebied.

    Inventariseren welk ongewenst gedrag.

    Typen gebruikers;

- Scholen
- Individueel
- Vriendengroepen/vrijgezellenfeest
- Gezinnen

6. Afzonderlijke vaarbewegingen hebben mogelijk een beperkt effect, maar op drukke momenten kan de optelsom van recreanten, vaartuigen en andere activiteiten de draagkracht van een gebied overschrijden. **Welke mogelijkheden zijn er om aantallen, spreiding of piekmomenten te beïnvloeden?**

   - Beperking op waterstanden
   - Aantal trajecten waar gevaren mag worden uitbreiden zodat er uitwijkmogelijkheden zijn.
   - Ruimte- en tijdzonering, zoneren op groepsgroote. --> bespreek dit goed met ondernemers. Zorg voor ruimte overgangsperiode in geval van aanpassing, vaarbeleid kies je gebieden waar vat kan. N2000? Breedte waterloop, moment in het jaar, groepsgrootte, hoeveel mensen tegelijk op het water. Vignetten (per week andere kleur vignet).
   - Dat verkeersruk minder wordt onder moeilijke omstandigheden, verspreiding van verkeersdruk.

7. Vaartuigen of peddels kunnen invloed hebben op de waterkwaliteit, bijvoorbeeld door opwerveling van slib, beschadiging van waterplanten of de verspreiding van uitheemse soorten. **Welke mogelijkheden zijn er om schade aan bodem, vegetatie en waterleven te beperken?**

   - Sturen in waterdiepte;
   - Sturen in aantallen vaartuigen (max. aantal vaartuigen verhuur -> melding);
   - In broedseizoen ongemotoriseerd bij kwetsbare zones/gebieden;
   - Kribben plaatsen;
   - Water opstuwen/vasthouden: net als in België startstenen drempels maximaal 25 cm, hout is ook een mogelijkheid.

8. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor vaarverkeer, toegang, natuurbeheer, recreatiebeleid, toezicht en handhaving zijn verdeeld over meerdere organisaties. Daardoor kunnen verschillen of onduidelijkheden ontstaan voor recreanten en aanbieders. **Welke mogelijkheden zijn er om tot betere afstemming en meer duidelijkheid te komen?**

   - Per vaartraject 1 keer per jaar op werkvloerniveau met elkaar om tafel: gemeente, kanobedrijf, waterschap, TBO, BOA etc.

- Afstemmen visie vaarbeleid op Natura 2000 beheerplannen bij N2000 beken;
- 1 overheid; goede afspraken tussen waterschappen, provincie en gemeenten;
- Hoe groot is dit probleem? Kijk naar impact!

9. Bij kanoën en suppen kan huidcontact met oppervlaktewater optreden. De bevaarbare beken zijn geen aangewezen zwemwater en worden niet volgens het zwemwaterregime gecontroleerd waardoor veiligheid/gezondheid van recreanten niet gewaarborgd wordt. **Welke mogelijkheden zijn er om recreanten tijdig en begrijpelijk te informeren over gezondheidsrisico's?**
    - Voorlichting: stoplicht riooloverstort, waterbewustzijn, citizen science;
    - Meten waterkwaliteit;
    - Bronaanpak waterkwaliteit Vlaanderen, waterproblemen oplossen
    - Beekwater zuiveren